

Aan mevrouw drs. M.I. Hamer
p/a De Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Amsterdam, 25 mei 2021

Geachte mevrouw Hamer,

De journalistiek ligt onder vuur. Letterlijk, want bijna elke dag komen er meldingen binnen bij het meldpunt Persveilig van journalisten die agressie of geweld hebben ervaren.

Als vertegenwoordiger van meer dan 8000 professionele journalisten vraagt de NVJ uw aandacht hiervoor. Want als de journalistiek onder druk staat, staat ook een onafhankelijke en hoogwaardige informatievoorziening voor de Nederlandse burger op de tocht.

Het is essentieel dat de burger toegang heeft tot onafhankelijke journalistiek op zowel lokaal, regionaal, nationaal als internationaal niveau.

De coronacrisis heeft de behoefte bij de burger voor onafhankelijk en betrouwbaar nieuws extra zichtbaar gemaakt.

Tegelijkertijd is het nauwelijks nog financieel haalbaar om lokale journalistiek te bedrijven en wordt bijna 50 procent van onze beroepsgroep structureel onderbetaald als freelancer.

Daarbij zorgt vervreemding en wantrouwen bij een deel van het publiek voor een situatie waarin de verslaggever is verworden tot een doelwit.

Ons enige antwoord kan zijn om ons vak nog beter uit te oefenen, met kwalitatief hoogwaardig, onafhankelijk en betrouwbaar nieuws vanuit een breed, pluriform aanbod.

U heeft een belangrijke rol om dat mede mogelijk te maken. Niet alleen door ons in vrijheid ons werk te laten doen en toegang te geven tot alle relevante informatie, maar ook door een omgeving te scheppen, waarin een pluriform journalistiek aanbod gerealiseerd kan worden.

Zodat journalistieke programma's en titels gemaakt kunnen worden door professionals, die dankzij behoorlijke werkvoorwaarden hun onafhankelijkheid en kwaliteit kunnen waarborgen.

Persvrijheid en veiligheid

Uit de jaarlijkse persvrijheidsmonitor, maar ook uit de mondiale persvrijheidsindex van Reporters Sans Frontières (RSF) blijkt dat ons land te kampen heeft met toenemende agressie tegen journalisten en een overheid, die bepaald niet voorop loopt als het gaat om toegankelijkheid van overheidsinformatie.

De kwetsbare financiële positie van een deel van de beroepsgroep en de grote concentratie van mediabedrijven in de sector komen daar nog eens bij.

Uit onderzoek van I&O research in opdracht van Persveilig dat op 5 juni a.s. zal worden gepresenteerd, wordt duidelijk dat geweld tegen de beroepsgroep de afgelopen vier jaar

aanmerkelijk is toegenomen. Binnen de beroepsgroep zijn ervaringen met geweld en intimidatie eerder regel dan uitzondering geworden.

Het blijkt ook dat met name de freelance beoefenaars van het vak (cameramensen, fotografen, freelancers die vanuit huis werken) het meest getroffen worden en het meest kwetsbaar zijn.

Daar komen dus meerdere problemen samen. De journalistiek bestaat namelijk inmiddels voor bijna 50 procent uit freelance makers, die dus zowel financieel als op straat de hardste klappen opvangen.

Onze oproep aan u om kwaliteitsjournalistiek te ondersteunen dient dan ook meerdere doelen.

Het vormt een waarborg om een pluriform media-aanbod op lokaal en regionaal niveau overeind te houden en moet zorgen voor een gezondere marktsituatie, waarin de freelance (foto)journalist weerbaarder wordt en kwaliteit kan blijven leveren.

Arbeidsmarktpositie journalisten

Het overgrote deel van de Nederlandse mediasector is op dit moment verdeeld onder twee grote uitgevers en twee private omroepbedrijven. Effectief betekent dit dat een freelancer in de regio vaak nog maar één nieuwsbedrijf heeft, waar hij of zij aan kan leveren. Daarmee is een volstrekt ongelijke machtspositie ontstaan tussen mediabedrijven en (freelance) makers.

De voornoemde slechte arbeidsmarktpositie maakt journalisten en daarmee een onafhankelijke informatievoorziening voor de burgers kwetsbaar. In de mediasector is het aandeel van de flexibele contracten al jaren groeiende. Er is een grote groep zelfstandigen in een kwetsbare en ongelijkwaardige positie ontstaan tegenover een handvol contractpartijen. Zij worden geconfronteerd met eenzijdig bepaalde (lage) tarieven en voorwaarden, zowel vanuit private als publieke spelers.

Kortom, freelancers in de mediasector zijn voor uitgevers en omroepen een verdienmodel geworden, een manier om met minder kosten dezelfde content te maken en een manier om risico's af te schuiven op kleine zelfstandigen.

Wij roepen het nieuwe kabinet dan ook op om voorwaarden te scheppen waardoor zelfstandige (foto)journalisten binnen de mediabranche weer kunnen werken en ingezet worden zoals het hoort. Als specialisten, of voor piekbelasting. En niet, zoals nu vaak gebeurt, terwijl zij hetzelfde werk doen als een collega in dienst, onder voorwaarden die hen niet de ruimte geven een volwaardige en gezonde ondernemer te zijn.

Wij pleiten voor maatregelen die zorgdragen voor een gelijkwaardig speelveld: gelijke beloning voor gelijk werk. Bij de publieke omroep hebben wij dit minimum weten af te spreken middels een [Fair Practice Code Goed Opdrachtgeverschap](#). Bij de grote private mediabedrijven zijn dit soort afspraken vooralsnog onbespreekbaar.

U heeft een rol om dit soort afspraken ook aan de (private) sector op te leggen.

Eenzijds door kritisch te kijken naar de machtspositie van dit soort nog steeds groeiende mediabedrijven, anderzijds door afspraken zoals een billijke vergoeding voor makers en een fair practice code ook praktisch afdwingbaar te maken.

Investeer duurzaam in publieke journalistieke programma's en lokale en regionale titels

Daarnaast roepen wij u op om juist in het huidige geconcentreerde medialandschap, waarin lokale en regionale journalistiek in de verdrukking is gekomen, te investeren in sterke publieke kanalen, zodat kwaliteit en pluriformiteit gewaarborgd worden.

De meest recente ontwikkelingen bij de publieke omroep laten zien dat opnieuw journalistieke redacties en tijdelijke medewerkers als buffer gebruikt worden om de door de NPO noodzakelijk geachte flexibiliteit in de programmering op te vangen en broodnodige investeringen te doen in het digitale domein.

Geef de omroep, zowel lokaal, regionaal als landelijk de ruimte om serieus te investeren in digitale initiatieven die los staan van de belangen van de grote techbedrijven en zorg ervoor dat continuïteit in de journalistieke programmering gewaarborgd wordt.

Daarnaast willen we een pleidooi doen om gericht te investeren in redacties van private mediabedrijven, die immers ook een wezenlijke bijdrage leveren aan een pluriform journalistiek aanbod. Dat zou kunnen door instroomprogramma's voor jonge journalisten bij lokale en regionale titels te ondersteunen. Uiteraard dienen private mediabedrijven dan wel te voldoen aan voorwaarden voor duurzaam opdrachtgeverschap.

De coronacrisis heeft eens te meer duidelijk gemaakt welke belangrijke rol de publieke en private journalistieke redacties hebben in het informeren van het publiek.

Conclusie

Resumerend roepen wij via u de bij de formatie betrokken politieke partijen op het bevorderen van persvrijheid, het versterken van de Nederlandse journalistiek en daarmee het bestrijden van desinformatie en *fake news* een onderdeel te maken van het coalitieakkoord.

Zonder aandacht voor het versterken van onafhankelijke journalistiek en persvrijheid zal elke belofte van een nieuw kabinet ten aanzien van meer transparantie en het vergroten van controleerbaarheid van de politieke macht ongeloofwaardig klinken.

Wij hopen hiermee het algemeen belang en de urgentie van onze oproep voldoende duidelijk te hebben gemaakt. Vanzelfsprekend zijn we bereid om het voorgaande nader toe te lichten en indien gewenst u van aanvullende informatie te voorzien.

We wensen u veel succes bij het vervullen van deze belangrijke taak.

Met vriendelijke groet,

Namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ)

Renske Heddema
Voorzitter

Thomas Bruning
Algemeen Secretaris